

AKATALPA

Mart 2004

Aylık Edebiyat Dergisi

Sayı : 51

ŞAİR YILLIKLARI ÇÖPE!

Ramis DARA

Öteden beri Türkiye’de şiir antolojileriyle yıllıkları, şairlerin değil, eleştirmenlerin hazırlamalarının daha doğru olduğuna inanmışımdır. (Örnek, her şeye ve bütün eleştirilere rağmen, Mehmet H. Doğan.) Ama beri yandan, ilkelin ilkeli bir nebnebcilikten medet uman şair kitlesinin eleştirmen barındırmazlığını görmüyor değilim. Ortaya çıktığına inanılan bu boşlukta da bazı şairler, önce kendi yazdıkları ürünleri seçmek üzere, vazgeçilmez saydıkları yıllıkçılığa soyunuyorlar.

Gerçek şairler dünya şiir tarihine, Türkiye şiir tarihine yaracak, ancak buralara konduğunda içlerine sinecek şiirler yazmayı asli işleri saydıkları için yıllıkçılık işini şiirine güvenmeyen, ama onu ille de dünya gözüyle bir yerlerde görmek, bir yerlere kabul edilmiş saymak isteyen şair-yılıkçılar yapıyorlar.

Açıkça söylersem, yakın zamana kadar ben bu arkadaşların yaptıkları çalışmalarını zararı yararına eşit ve herkesin gördüğü küçük birer oyun sayıyordum. Ciddiye alınmalarına gerek de, zaten imkân da olmayan (Düşünün, işin A’sına bile doğru başlayamıyor, örneğin Nâzım Hikmet’in, Attilâ İlhan’ın adlarını ısrarla yanlış yazıyorlar!); hazırlayanlarına içsel tatminin yanında belki yolun başındaki birkaç arkadaşına motivasyon sağlayan oyunlar.

Ancak bu durum yaygınlaşma ve kararlılık eğilimi gösterip, üstelik bütün bir Edebiyat alanını kapsayacak gibi görünmeye başlayınca, şimdi ürktüğümü söyleme ihtiyacı duyuyor, itirazımı seslendiriyorum.

Geçmişinde kendi şiir kitabını yılın kitabı seçtirmiş yayın yönetmeninin (Adnan Özer) bulunduğu bir dergi (*E*), çürük kuruluşun izlerini ne yapsa tamir edemiyor demek ki; Hasan Öztoprak’la biraz toparlanırsa gibi olan bu dergi, şimdi de edebiyata çok yabancı olduğu her halinden belli bir yayın koordinatörüyle, iyice karaya vuracak, gülücün gülücün durumlara düşecek gibi görünüyor.

Dünyası sadece, atıyorum, ağustosböceklerinden ibaret olan bir ağustosböceği, kelebeklerin, kuşların dünyasını elbette tanımaz –Hayır karıncaları da tanımaz! Ne’den besleniyor, ne’den ölüyorsa, belki birazcık onları tanır.

Şairlerin konumu biraz budur.

Kadir Aydemir ve Metin Celâl, *E* dergisi adına hazırladıkları edebiyat yılına, son on yılın Bursa birikimini, bütün bir *Akatalpa*’yı, buradan bir tek adı olsun almazken; kendi adlarını ve şiirlerini seçmekte bir beis görmemekle; bence ağustosböceği, ya da sadece kelebek, ya da sadece kuş olduklarını göstermişlerdir.

Oysa doğada hepsinin yeri vardır.

Varsa tartışılacak bir şey buyurun!

İhsan ÜREN

a- YOLGEÇEN HANI...

Yorgunum, gözümden uyku akıyor,
kalmalı mı burada zorunlu?
yoksa bu, geçici bir arıza mı?
Beklemediğim bir buyur
– İlk!
Bağbozumu şenliklerine kalır mıyım?
– Kim bilir?
Belki de yer bulunmaz –telaşla–
– Bu olabilir!
Geçicilik temel özelliğin ey insan;
Yolgeçen Hanı olmasaydı bu han
– Uğrar mıydı zaman?

Bursa, 2 Haziran 2001

b- SİYAH ALINLIK

Burada yatıyor;
mağrur güneşin altında,
dikenler içinde,
yüceltilmiş bir siyah alınlık.

Kimdi bilmiyorum üfledi kulağıma:
– İmgelerinizi yaşamdan alın diye!
– Yazgı çarptı yüzüme. –

Sağanak yağmur gibi yaşitlerimin ölümü!
Çorlu ölümü çağırıştırır oldu gözümde.
Korkuyorum hâlâ, baba ocağına gitmeye.
Her altı ayda bir duyuyorum; bizim
mahalleden göçmüş, en az üç beş kişi!

Madalya istemiyoruz; hilesiz hurdasız yaşamaya çalıştık!
Göbeğimiz çatladı koşarken,
konu komşu tanık...

Görkem aramadık; yalın yaşadık, sessiz sedasız
gömülürüz,

razıyız, rızamıza... Size
zahmet olmasın, saklayın bizi. Onur istemez,
Alınlık istemez... Güneşin altına.

Çorlu, 10 Şubat 2004

Ramis Dara, Melih Elal, Altay Ömer Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, Metin Güven, Hilmi Haşal, Ayşegül İzmirli, Salih Mercanoğlu, Ali Özçelebi, Celâl Soyca, İhsan Tevfik, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Serdar Ünver, İhsan Üren, Halim Yazıcı.

BALIKESİR’DEN BİR DERGİ:

‘YAKLAŞIM’

Melih ELAL

Yaklaşım Mart 1995 ile Ekim 1996 arasında Balıkesir’de 20 sayı yayımlanan bir dergi. İlk sayının “Bir Yazın / Düşün Dergisi Çıkarmak” adlı çıkış bildirgesinde İbrahim Oluklu, “*Yaklaşım*, çıktığı bu yolda bir yazın düşün dergisi olarak Balıkesir’in geçmişinde yer alan *Irmak*, *Çağlayan*, *Kaynak* gibi dergilerden ne kadar güç alacaksa, bir o kadar gücü de Türkiye’nin başka yerlerinde yayımlanmış / yayımlanan dergilerden alacaktır.

Ayaklarını Balıkesir’in toprağına basan *Yaklaşım*, Cemal Süreya’nın bir yazısında belirttiği: ‘Anadolu dergileri kendi göbeklerini kendileri kessinler, İstanbul’daki, Ankara’daki ünlü yazarlara bel bağlamasınlar.’ görüşüne ne kadar yakın duracaksa, bölgesel olana da o kadar yakın duracaktır.” der.

İstanbul dışında dergi çıkarıyor olmak zor iştir. Önce baskı bakımından belli bir düzeyi tutturmak zorundasınız. Sonra içerik olarak düzeyi düşürmemek ve o günün sanat ortamıyla eşgüdüm içinde olmanız gerek. Bölgenin yazarlarına yer vereceksiniz, ama var olan sanatsal düzeyin altına da düşmeyeceksiniz. Bilinen tanınan yazarların ürünlerini de yayımlayacaksınız, ama derginin tüm yükünü o yazılara bırakmayacaksınız. *Yaklaşım* bunu ne derecede başardı? Yayımladıkları 20 sayı önümüzde. Başlangıçta yazı ve şiirlerde belli bir düzey tutturulmaya çalışılır. Mehmet Başaran, Tuğrul Asi Balkar, Yakup Şahan, İbrahim Oluklu, Mustafa Durak gibi adların yazılarına yer verilirken; Ahmet Uysal, Metin Güven, Şükrü Erbaş, Hakan Savlı, Çiğdem Sezer, İlyas Tunç, Nuri Demirci, Hilmi Haşal, Veysel Çolak gibi şairlerin şiirlerine yer verilir. Böylece günün sıcak edebiyat ortamı yansıtılmaya çalışılır. *Yaklaşım*’ın ilk sayılarda ortaya çıkan tek olumsuz yan, Yves Duplessis’in “Gerçeküstücü Şiir Sanatı” adlı, neredeyse bir kitapçık boyutundaki yazısının aylar boyunca (1, 2, 5 ve 7. sayılar) sürdürülmesidir. Bu amatörcü bir yayıncılık anlayışıdır. Okur gerçeküstücü şiiri değerlendirebilmek için yedi ay boyunca beklemek zorunda mıdır? Neden bu kadar uzun süre beklesin ki? Dergiler, inceleme araştırma yazılarını tek sayının içinde vermeliyorlar, konu elden geldiğince bir sonraki sayıya aktarılmalıdır.

Yaklaşım, 13. sayıdan başlayarak öykü de yayımlamaya başlar. İlk olarak Cemil Kavukçu’dan “Kanaryadaki Kafes” yayımlanır. Yine bu sayıdan başlayarak Metin Demirtaş’ın, Fahri Erdinç’in, Cemal Süreya’nın, Aziz Nesin’in, Ergin Günçe’nin, M. Mahzun Doğan’ın, Sunullah Arısoy’un, Faik Baysal’ın, Ahmet Oktay’ın bilinen çeşitli edebiyat insanlarına yazdıkları mektuplar “O Mektuplar ki...” köşesinden okura yansıtılır. Sayfa sayısının artmasıyla birlikte düzey de düşmeye başlar. Dergide yer almaması gereken şiirler ve kimi yazılarla karşılaşırız. Bu belki de sona varışın bir göstergesidir.

Ben, yine ilk sayının çıkış yazısına dönmek istiyorum. Oluklu, yazısının sonunda “*Yaklaşım* (...) 12 sayı boyunca dizgi, baskı, kâğıt vb giderlerini hiçbir parasal kaygı gütmeksizin karşılayacak olan *Balıkesir Postası* Matbaası sahibi Sn. Rafet Onur’a duyduğu gönül borcunu, ülkemizin yazın ortamına katacağı yeni güzelliklerle ödeyecektir.” diyor. Bu da bir başka sorunu dergicilerin. Ne yazık ki sanatın yaygınlaşabilmesi, çağdaş bir kültürel ortamın yaratılabilmesi için her yerleşim biriminde Rafet Onurlara gereksinim var.

Oysa bu ülkede bir Kültür Bakanlığı var. Onun bu tür çabaları desteklemesi, elinden gelen yardımı yapması gerek; ama bakanlığın bu tür yayınlardan haberi bile yok. Peki, Kültür Bakanlığı böyle girişimlere yardımcı olmuyor mu? Hayır. Yardımcı olmanın tersine, rant peşinde koşan, bunu bir gelir kapısı gibi gören, kültüre katkı yerine, kendine katkı yapma düşüncesinde olan kişi ve yayınlara maddi destek veriyor. Üniversitelerden kaynak ayrılarak bu konuda bir araştırma yapılırsa, dediklerimin doğruluğu gözler önüne serilecektir. Acaba Kültür Bakanlığı’nın maddi destek verdiği kaç yayın organı, yayımını iki yıldan fazla sürdürebildi. Aynı adda kişi ya da kurumlar yıllarca hangi farklı adlarla kısa süreli yayımladıkları dergilerle destek gördüler? Ülkenin bilinen dergileri ve sanat ortamı, bakanlığın desteklediği bu dergilere kaç kez atıfta bulundu, kaç kez bu yayını tanıtmaya gereksinimi duydu? Araştırılırsa gerçekler gün yüzüne çıkacaktır.

Biz yine gelelim *Yaklaşım*’a... Derginin her türlü maddi desteğini karşılayan Rafet Onur 20 sayı boyunca sahipliğini de üstlenir. İlk 12 sayının yazı işleri müdürü İbrahim Oluklu, 13-20. sayılardaysa Ahmet Uysal’dır. Aslında 13. sayı bir değişim sayısıdır. İlk 12 sayı, on iki sayfa iken 13. sayıdan başlayarak son sayıya değin otuz iki sayfa olarak yayımlanır. Yine 13. sayıda İbrahim Oluklu genel yayın yönetmeni olurken, daha önce yürüttüğü yazı işleri müdürlüğünü de Ahmet Uysal üstlenir. Yayın danışmanıysa Metin Karadağ’dır artık. Derginin ilk 12 sayısı 25.000 liradan, 13-17. sayılar 80.000 liradan, 18-20. sayılar da 100.000 liradan satılır.

Yaklaşım, 16,5 x 23,5 cm boyutlarında ince kuşe kâğıt kapaklı, içi birinci hamur beyaz kâğıda basılan bir dergidir. Derginin adı kapağın üstündedir. Hemen altında “Aylık Yazın – Düşün Dergisi” ibaresi yer alır. Kapağın ortadan başlayarak sol tarafında, noktalarla tramla hale getirilmiş bölümün üstünde belli belirsiz yan yana dört, alt alta otuz beş sıra *Yaklaşım* ibaresi vardır. Yine ortadan başlayarak sağ yandaysa, o sayıda yer alan şair ve yazarların adları alt alta sıralanır. Kapağın altındaysa sırasıyla ay, yıl, fiyat ve sayı belirtilir.

Yaklaşım’ın bir başka özelliği de hemen her sayısında arka kapakta (2. sayıda Avni Cinozoğlu’nun, 6. sayıda Arife Kalender’in bir şiiri var.) çeviri şiire yer verilmesidir.

Bir de İbrahim Oluklu’nun 4. sayıda yayımlanan şiirinden söz etmeden geçemeyeceğim. Şiirin adı “Yazılacaksa Türkiye’nin Bürokrasi Tarihine Küçük Bir Ek veya Bir Deneyimden Kalan”. Tam on bir sözcük. Şiirse söyle: “Kuşlarını uçuramadın yurdunun / Yukarıdan emir, aşağıdan sorun gelen / Masaların başında”. On sözcük. Şiirin adı, şiirden daha çok sözcükten oluşuyor. Bu bir rekor olsa gerek! Şiire gelince; kim bilir, belki de yaşamın dayattığı kimi sıkıntılara, bir yöneticiye yanıtıdır bu dizeler.

Yaklaşım’ın 20. sayısı, söylenmese de bir daha çıkamayacağını da işareti. Farklı aralıklarla dizilmiş, özensizce düzenlenmiş sayfalar. Ne olursa olsun çıkalım, belki düzeliriz gayreti. Ne yazık ki, bir derginin daha sonu! Balıkesir için artık *Irmak*, *Çağlayan*, *Kaynak*, *Yaklaşım* birer tarih. Sırada hangi dergi var dersiniz? Dileyelim, uzun yıllar yayımlanan bir dergi olsun Balıkesir için!..

Metin GÜVEN

TESTİ

Bir sırtlan; başka bir sırtlanın iradesini taşır mı?
Bilemem.
Tutundum yeşil kayalara ve uzandım yeryüzüne.
Seyrettim hasta bedenleri,
Çürümeyi öğrendim
Ve zamanı sen bildim
Yıpranmış fildişi yüreklere basmamak için zıplayarak
yürüyen melon şapkalı maymunlar umarsız bir savaşın
baltalarını taşıyorlardı.
Nerede, nasıl ve kimlerin yanında durulması
gerektiğini kimse bilmiyordu henüz
İnatçı bir belirsizlik egemendi hayata
Buyruk almanın kilidini açacak anahtar bulunmamıştı.
Ve o anahtar tenin tenle temasında gizliydi.

Taş acıtır. Belleksizdir.
Bakır bir testide yaşamak, altın bir kafeste
uyuklamaktan daha çok acı vermez insana
Ve sen ey; sumakta ve safranda, yanlış kurulmuş bir
cümle gibi bekleyen yolcu! Tedirgin ruh..
Tek yaptığın şey; karanlıkta gülümsemek.
İyi yolculuklar sana öyleyse
Öfke kanatır,
Çığlık ağlatır çünkü.

Celâl SOYCAN

ŞEHRA Y İ N

yılanlı evler dar geliyor sokağa
-herkes bir meydana saklansın !

çalışılmış vedâ salgını- yakışalım
birbirimize- yap boz oyununda
geyikler açıkta kaldı: kusur
bilmez avcılara kör yakınlıkta
Nuhsuz tufanlara hayvan duralım

ergen soluklarda tökezledi ağzımız
suçumuzla avunalım-durduk yerde
yenildikçe hayattayız ne iyi
herkes yitiğinde oyalansın

daha kötü aşklara erişmek
mümkün sanarak sevişin : yıkım
en güzel dengesidir aklın

ıslak pamuğa vurdukça hallaç
nasıl tenhalaşırsa kendinden
öyle arsızlaştı suç ve ceza
kara tütsü: hadi birlikte korkalım
çocuğu kırılmış oyuncaktan

günahkurusu kızlardan esirgendi ya
-aşk ve pes !
ekran ekrana şenlensin şehrayin

yılanlı evlere genişliyor sokak
-herkes meydanına saklansın !

Serdar ÜNVER

YOLCU

1.
Sapa yolum
Ben sende

Topal tırıs
Gideriken

Kuru ekmeğ
Acı su –

Dursam izim
Kese yolak...

Şakla aman
Tüy kırbacım!

2.
Dar akşamdan
Bismillah

Gide gide
Ta bana

Varsam içim
Tekinsiz

Zifir yolda
Dar konak...

Eyle bari
Sen acım!

Altay Ömer ERDOĞAN

ÇÖLDE GÖL SAATLERİ

yolculuğun içinden harfler geçti
göl kaç kulaç yalnızlıksa
bir avcı çarşafıta onu biçti
bozuk imlalarından bir yarasa

eğil, diyor, kalbine eğil kuyunun
her kuyu bir intihardır coğrafyaya
yaya ile atlı arasındaki korkunun
adımları yosun oluyor kayaya

ey barbar, ey zamane şimşekleri
bir çocukluğun bahçesine nasıl girilir
haylaz bakışlar avlar kelebekleri
ağlar gelin ömrümüze* niye gerilir

kan, diyor, kan artık susuzluğa
susuzluk bir yanılısamadır çölde
küçük bir işaret bırakırsan boşluğa
ilk bakışta devleşir cüce gövde

dilim leş
akbabalar üzerinde

* gelin ömrümüz – Tahir Abacı

DAĞ BAŞINDA 'AKATALPA' OKUMAK

Ali ÖZÇELEBİ

“bu gümüş şiir kalıyor işte, sineme ok” (H. Haşal)

İki ay önce “Gurbet Elde Akatalpa Okumak” demiştim. İlginç bir şey oldu ve önceden düşünmeden *Akatalpa*’nın ocak sayısını, ayağının tozuyla Pirene Dağları’nda bir yaylaya çıkardım, yanına *Bursa Defteri*’ni katarak. Bana gerçeküstü geldi Türkiye’den onca uzakta, bir dağ başında Bursa’yı okumak. Bundan sonrasını *Günlük*’ümden aktarayım:

Cuma, 16.01.2004

“(...) Dokuz kişiydik, ikisi görevli. İki saat yürüdük. Zor olmadı. Sırt çantalarımız hafifti. (...) Ağaçlara, üzerinde raket simgeleri olan yön panoları, kimi yönlere kırmızı tehlike işaretleri koymuşlar. Sık sık durduk hayvan ayak izleri görünce. Rehberimiz, hangi hayvanın olduğunu açıklıyor, o hayvanla ilgili bilgi veriyordu. Bir tanesini bize sordu, kimse çıkaramadı. Kuş izleriymiş. Yatıp yuvarlanmış, takla atmış gibiydi...”

Güneş iyice açtı. Bir düzlükte durup azıklarımızı yedik, dinlendik.

Chiula Barınağı. Rakım: 1600 m

Saat 14.00. Barınakta mola verdik. İçerde kuzine türü bir soba yanıyor. Bir genç hizmet ediyor. Bizi görünce yüzünde güller açıyor. (Biraz sonra gidip, bar tezgâhında bir yazbozdaki, bana Maupassant’ın bir öyküsüne gönderme gibi gelen “*Bugün stres oranı % 15,*” yazısının 5’ini silecek.) Kahve, çay içiyor, küçük kekler, parça çikolatalar yiyoruz. Güzel siyah bir kedi dolaşüyor masalarda.

Trekking’ci ve kayakçı barınağı, iki binadan oluşuyor, konaklama olanağı varmış üç beş odada. “*Allah’ın dağına kim gelir?*” diyor insan, ama hafta sonlarında, kimi dönemlerde önceden yer ayırtmak gerekiyormuş. Bir hafta sonu geçirilebilir; yürümek, okuyup yazmak için bulunmaz bir yer. Bugün yaşadıklarım gerçeküstü görünüyor bana.

Ötekiler karşı tepeyi fethettiler; daha doğrusu birlikte yola çıktık, ben tepenin eteğinden geri döndüm gözüm kesmeyince. İçeri girmedim döndüğümde; ağaç yapının önünde, ağaç bir masanın, ağaç bankında kuru bir yere oturdum. Arkama aldığım güneş ısıtıyor. Önümde, bir yanlarındaki kar tozları erimemiş katırtınlıkları, çalılıklar; ilerde aşağıda gürgeken, yukarılarda çam çeşitleri olan seyrek ağaç öbekleri, onların arkasında dağlar, tümünün üzerinde masmavi bir gökyüzü. İçerden kahve kokularına karışık George Brassens sesi geliyor. Ve ben çantamdan *Bursa Defteri*’ni, onun içinden *Akatalpa*’yı çıkarıyorum. Siz de “*Olmaz böyle bir şey!*” demeyin. Sabırlı olun. Her şeyin bir açıklaması vardır. Okumaya başlıyorum. On-on beş dakika geçiyor. Birkaç şiir, iki üç satır düzyazı okur okumaz, yazmak geliyor içimden. Bu benim ikilemim. Kötü bir huy. Küçük not defterimi, kalemimi çıkarıyorum.

Dara’nın mektubu Amazonlar’a ulaştı mı bilmem ama Pireneler’de bana ulaştı. “*Bayat ve gülünç*” dediği, reçetelerden yazmayacağına ona, ama bir tümcesi var ki beni kışkırtıyor: “*Bütün hafifliğin, sığlığın, sıradanlığın, çirkinliğin ve vahşetin dünyanın şu anda içinden geçtiği noktadan değil; edebiyatın, Türkçe edebiyatın (eğer varsa böyle bir şey!) son yıllarda içinden geçtiği, yani yarattığı ortamdan kaynaklandığını düşünüyorum.*” Hepimiz biliyoruz ki, sorunumuz, Türkçe edebiyatın (bu arada ben var olduğunu ve çok da geri olmadığını söylemek istiyorum,) niteliği değil, Türkiye’deki ciddi anlamda okur-yazar azlığı. Fransa’da 2003 yılında 455 yerli 236 çeviri toplam 691 roman (yalnızca roman) yayımlanmış. Geçen yıl bu sayı 663 imiş. Ondan önceki yıllar, 2001’de 575, 2000’de 557, 1999’da 511 olmuş (1). Şimdi yılbaşı tatili sonrası işbaşı yapılırken 690 kitap daha yayımlanmış. Okuyan olmasa bunca kitap yayımlanır mıydı? Üstelik bunların tümünün birinci sınıf yazın ürünleri

olduğunu sanmasın kimse. Ama en düşük baskıları 10.000 adet; kolayca 200.000’e ulaşan kitaplar var. İkinci sorunumuz eğitim. Yüzümüzü gerçekten Batı’ya çevirdikse, Avrupalı olmak istiyorsak, çocuklarımıza bizimkiler yanında Yunan ve Latin klasikleri, ayrıca mitoloji, felsefe ve dil ve dilbilim, yani hümanizma, (varsa, bir zamanlar olduysa, İslam ve/ya da Türk-İslam hümanizmi onu da) okutmamız gerek. (Geçerken söyleyeyim: Bakalorya sistemini ya da bir benzerini yeniden koymak ve en azından kırsal kesimde, Köy Enstitülerine benzer, yaşamın içinde, onun sorunlarını çözen, geleceğini biçimlendiren bir eğitime dönmeliyiz.) Ben kendimden biliyorum, bunları bilmeyen bir yazar evrensel bir şey üretemez. Bir şey daha var, ben yazayım Dara isterse kısaltsın, istemezse sansür etsin. Türkiye’nin önce dini özel alana, sonra orduyu kışlaya hapsedmesi (biri olmadan öteki olmaz, yoksa taşları bağlayıp, köpekleri salmış olur), durmaksızın tartışılan, geliştirilen bir laikliğe, demokrasiye gerçekten dört elle sarılması gerek.

Bunları yazdıktan sonra Çiğdem Sezer’in *Rüya*’sını yeniden okumak, insanı daha bir tedirgin ediyor, “*gerçek çıplaktır / bilginin acı suyu / temizlemez ruhumuzu...*” İnsana iyi gelen dizeler de var: “*Akşamı bekledik / Fedai, Çevik, ben... / Teknemiz kalamada / akşamı bekledik... / Gitti geldi elimiz / livardaki yetmişliğe...*” Buyurun bakalım, iki sözcüğün anlamını bilmiyorum: *Kalama* ve *livar*; etme Serdar, kaldım dağ başında çarnaçar... *Leonardo’nun bir figürü olsam*, kanat taksa bana da, hafiften çıkmaya başlayan şu rüzgârı arkama alarak bir koşu gidip baksam anadilimin söz dağarına... Neyse akşama Yeni Rakı’mız kalmadıysa da, damadın getirdiği Uzo’muz, bir iki sözlüğümüz var. Fedai ve Çevik yok, ama Emmanuel Triantafyllou var.

“*Geciktimse geciktim / Yine koşarım yanıtlara bir nefes alıp / Kırıklarım alışır gider kaynar arada // Yeni bir rol biçilir oynarsın / (...)*” (C. Oğuz), “*Sonra o taciri tanıdın, Batı’nın çöllerinden gelmiş. / Zamanı sattı sana, istediği para değil, / bir sözcük, / mutluluğu sattı, bir sözcük, gökyüzünü ve ruhunu sattı, / bir sözcük... Dilin yok şimdi. Son isteğin ‘Mutlu Ölüm.’*” (H. Bektaş) Şu dizelerin birkaç sözcüğünü değiştirsem, yeni bir ikisini eklesem üstüme dikilmiş elbise gibi olurdu.

Hasan Efe. İnsanın belleği daha mı bir güçleniyor gurbet elde? Yoksa bilgisayar onun yerine mi çalışıyor? İki birden tökezleyince, nasıl anımsatmalı kendimizi İzmir’in Efe’sine? Nerede bulmalı şimdi *Akatalpa*’nın 4. sayısını, yeniden okumak için “*Hmeros Şiir Akşamları*”nı?

Ne iyi etmişim bu dergileri getirmekle! Evden çıkarken son anda “*Aman! Okuyacak bir şeyler...*” demiştim. Mutfak masasının üzerinde duruyordu iki dergi iç içe. Bir gün önce Esin Şeker’in tarifini verdiği *Kaçamak Tatlısı*’nı yaparken taşımıştım oraya. Gerçeküstülüğü bununla sınırlı değil yaptıklarımın.

Hafif bir rüzgâr çıktı, içeri giriyorum. Sirtımı verdiğim kuzineye yakın pencere kenarına oturuyorum. Okumayı, yazmayı sürdürüyorum. Bizimkilerden olup tepeye yürüyüşe katılmayan yaşlı bir adamla, barınağa bakan genç konuşuyor. Çocuğun aksanı bir garip. Kahve isterken soruyorum. Kanada Quebec’tenmiş. Okumasına ara verip şöyle bir dünyayı tanıyayım diye yola çıkmış. İngiltere, İtalya, İspanya derken orada burada çalışarak Fransa’ya gelmiş.

Okumayı sürdürüyorum. Pelin Yılmaz’ın yazısını okuduktan sonra üzülüyorum Tanpınar’ın *Saatleri Ayarlama Enstitüsü* romanını okumadığıma. Lisede kimse oku demedi bize, Divan edebiyatı, aruz kalıpları ezberleyerek geçtik sınıfları. Bir gün bir dolu kitapla gelsem bu barınağa, kimse burada olduğumu bilmeseydi; kapsansam, kitaplar bitmeden inmesem aşağı. Okurken ara verip yazsam. Bir kere yapmıştım bunu Madrid’de. O gün bugün hiçbir yerde canım sıkılmaz. Beğendim Pelin Yılmaz’ın yazısını, romanı okumadığım halde (romanı okumuş olsam da sever miydim); papatyalarla ilgili yazdıklarını da. Bilmediğini sandığım bir şey anlatayım. Çok, çok eskiden, cuma günleri köylüler, ürettikleri süt ürünlerini sabah erken kente, bakkallara

indirirlerdi. Kazanlarda, bakraçlarda tereyağlar, yoğurtlar. Üzerlerinde beyaz bir bez, onun üzerinde de keçi kılından iple tutturulmuş papatya sapları olurdu. (Önce bakracın ya da kazanın boynuna geçirirlerdi ipi, kalanıyla da otları tuttururlardı.) Yoğurdun üzerinde oluşmuş iki parmak kalınlığında yağlı tabakada papatya kokusu olurdu, belki koyunların yediği ottan geçerdii süte. Bakracı ve ipleri bakkala geri götürmek karşılığı, yoğurdun kaymağından isterdim. Bir şey daha: Assos'ta otellerden sonraki tepenin arkasında papatya tarlaları vardı. Seviyor, sevmiyor dememe gerek yoktu, sevgilim yanımdaydı. Şiir yazabilsem içine bunları koyardım.

"Fikrimin İnce Gülü", bana Adalet Ağaoglu'nu anımsatıyor, ama Ayşegül İzmirli'nin yazdıklarına başlarda biraz Fransız kalıyorum, okudukça kavırıyorum. Başka bir yazıda seçkinlerden, seçkincilikten söz ederim belki.

Kahveyi getiriyor delikanlı. Konuşuyoruz. Ne okuduğumu soruyor. Eyvah, şimdi nasıl anlatırım bu gence ne okuduğumu? Ben "Türkiye?" diyorum, o "İstanbul", diyor. "Biraz daha güneye in." İnemiyor. "Marmara Denizi? Bursa? Bithynia, Olympos?" Olmuyor. Zararı yok, Ramis'in ve de bir başkasının dediği gibi yerin önemi, şiirin vatani yok... "Bu bir şiir dergisi, diyorum, ama Türkçe... Bak, Türk şiiri..." "Nâzım Hikmet gibi mi?" diyor. Şimdi ben bu genci ne yapayım! Umarım bu da İspanyol Juan gibi ezbere İspanyolca Nâzım okumaz! O zaman onu kucaklamam gerekir ki bu memlekette iki erkeğin sarılıp öpüşmesi garip görülür. Şiiri seviyormuş. Kanada'da da iyi şairler varmış. Bir tekinin adı bile usuma gelmiyor, bu ayıp da bana yeter. Bilsen böyle olacağını, içinde *Yeni Biçem*'de Fransızlarıyla yayımlanan şiirler de olan "Türk Şiiri Dosyası"nı getirmey miydim? "*Bak bu Çiğdem Sezer, başka bir şiirinin Fransızcası, De la douleur faufilée à la rose; bak bu Enis Batur'dan Odeur; bak işte Hilmi Haşal'dan La Mort et moi; bak şu Serdar Ünver'den Creuser; şu şiir de Salih Mercanoğlu'nun başka bir şiirinin Fransızcası, Kuyu; işte bu da İlyas Tunç'un Paroles Serpentinales'i*" deyip okumaz mıyım? "*Bizde daha yüzlerce şair var kıymetleri bilinmez*", demez miyim?

Derim başka yerlerde, dedim de. Hatta bir garip radyoda okudum, okuduk; yine okuyacağız bu yakınlarda.

Üçümüzden başka kimse yok, bir de kedi. Yaşlı adam pencerede ona göre genç karısının yolunu gözlüyor. Quebec'li Paul'le ben konuşuyoruz. Ordan burdan, yarım saatte arkadaş oluyoruz. Bir ara gidip barın arkasından bir şiir kitabı getiriyor, Suzanne Paradis, *Un goût de sel - Bir Tuz Tadı*. Kanadalı bir şairmiş. Tanımıyorum.

Yaşlı adam, "Geliyorlar" diyor, ikimiz onlara aşağıda katılacağız. Genç adam kahvenin parasını almıyor, ayrılırken el sıkışıyoruz kuvvetlice. Raketleri ayağıma geçirmeme yardım ediyor.

Bugün her şey güzel, hava dahil herkes kibar, cömert. Gelirken bir yarım başında durmuştuk.. Fotoğraflar çekerken eldivenimin tekini düşürdüğümü yemek molasında fark ettim. Gruptan bir hanım -üç erkek, altı hanımız,- yedek eldivenlerini verdi. Az başka bir yoldan dönerken rehber Daniel, bir koşu gidip eldivenimin tekini bulup getirdi. Merkez istasyonda bir dolu ilkokul çocuğu dönmek için toplanıyordu öğretmenleri eşliğinde. Kar toplarından nasibimizi aldık. Minibüste, Antilles Adaları'ndan gelme Fransız Nicole, memleketinden taze gelmiş, kendisi gibi koyu kahverengi "goyav peltesi" ikram etti bize. Sonra kutuda kalanı, yarısından fazla, bana verdi evde yiyeyim diye.

YAŞAM SANAT GÜNLÜĞÜ (17)

Şekeri şaptan ayıramamak bir dil bozukluğu elbet, Farsçası da dahil, yani gönülde de bir garabet var.

Yazmalar, çizmeler, sekiz arşın ham film, adım kırım çeviri... Peki ya eleştiri? Bir de öğretmenlik tabii, on üç yaşından beri...

Ne işledim eyledim hepsini bilmek, öğrenmek istiyor genç yazar. İpucu, iptorası... laf tüfekten kaçıyor. Üç beş kopuk işe dair üç beş şey geveledim doğal ki, ancak bütün bunların fasafiso olduğunu da fısıldayıverdim sonunda kulağına. Öteki'nin yanında...

Onca ateşli, delici meraktan sonra merak etmekten yorgun düşmüş gibiydi; ama sordu gene de: neydi O... Öteki?

"Uyandırdığım o korkunç kıskançlık!" diye yanıtladım, "herkeste, ama herkeste!.." Özgerçeğimin bana en çok üzüntü, giderek dehşet veren yanını açıkladım sana. Ve yararlı olduysam onunla yararlı oldum ben yalnızca, bilmeden, istemeden ayaklandırdığım ölçüsüz, küstah öykünme tutkusuyla, yarışma sıtmasıyla!.."

Kalbi okunmuşların dehşetiyle titredi: hasetten geberiyordu o da.

Kötülüğün peşpeşe ödülleri kazandığı ya da hiç mi hiç ceza görmediği, çirkefliliğin prim yaptığı, son derece adaletsiz, son derece güncü, dili güne ilikli, affedici, silici bir yönsüzler, kantarsızlar coğrafyası burası! Bir "iyi insan"lar, bir kara melekler ülkesi. Sevgili sapkın ülkem! Aileme ne kadar da benziyor.

Yazmak, kendimi yanlış anlamamı engelliyor. Ben'in Ben'e söylemeye yeltendiği yalan'ın doğuşuna, doğduysa yaşamasına, yaşıyorsa serpilip yerleşmesine izin vermeyişle vazgeçilmez kılıyor kendini. Belki en çok bu nedenle kopamadım şiirden. Görkemli bir yalanı damarımın suvarıp canetimden yedirip yarattıkça durmasız...karşı durmalara pusat üretsin diye öğrendiğim Yalan'a.

Küreselleşme bununla kalsa ya da herkes Kanadalı Paul gibi, benim gibi, şu şanslı Fransız veletleri gibi küreselleşse, *Akatalpa* dergisi 800 Türk ailenin yaşadığı Toulouse'ta gazete bayilerinde satılsa ne güzel olurdu!

"(...) kapalı bir dize / ne çok dalgınlık içerir ne çok gürültü / bunu anlamaya: kuşların dilinden / günlerce güvercinlerce: çocuk elleriyle / gittim geldim dağ yollarını, patikaları... // yürüdüğümüz her şey: anladysak yaşamaktı. / uzun kısa sabaha ve akşama girerken / elinde şiir dolusu bir kitapla." (K. Şahin)

Not: Eve dönünce 'livar'ı buldum sözlükte, ama 'kalama' kaldı kalır soru iminin çengelinde.

(1) *Le Monde*, 27 Haziran 2003.

Akatalpa'nın notu:

kalama: (Yalnız 'kalama yapmak' sözünde geçer). Kalama yapmak: Balıklıkta oltayı, çapanın ipini gergin tutmak.

livar: İçinde, tutulan balıkların canlı olarak saklandığı, teknenin deniz suyu alan bölümü.

Halim YAZICI

GÜRÜLTÜYE GÜMBÜRTÜYE

dönüp dolaşırım işte bu somun ekmeğin
kıyısından köşesinden anne sinisinin

yine de cevap veremem dediklerime
kalbim sen öylece kal dediklerime

ne diyebilirim ki sessizce
aşklarımın geriye kalan

bu gümbürtüye gittiğime.

Osman Serhat ERKEKLİ

HAYATTA BEN EN ÇOK SUNA'YI SEVDİM

Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim
Geldi bir bahar günü erik çiçekleriyle
Kararsızdı daha doğrusu kararlıydı dost olmaya ve kalmaya
Ben mi zorladım O mu tam belli değil
Tanrıydı bizim adımıza tartışan
Ama iyi oldu kazandı sonunda Sevgi
Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim

Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim
İlk çiçeğimi O'na verdim
İlk çiçeği benden aldı O
İlk tatile benimle çıktı
İlk tatile O'nunla çıktım ben
Sonsuz bir gülümseme olarak hatırlıyorum Bodrum'u
Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim

Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim
Evimizde – üşümeyi üşütmeyi göze alarak
Yazlara çevirdik kışları
Nasıl unuturum kanat taktığımız kuşları
Ramazan, oruç ayı koşturduğumuz erken akşamlar
Bir Amazon kadını olarak bana binlerce yıl öncesinden
[hamsili pilav, mısır çorbası]
Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim

Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim
Sonra, az sonra “gel”, “bir daha düşün” diyen sesi
Hep aynı elbisesi, mont, kot, bot
Sanki bir çocuk ya da Samsun çocuksuydu
Kafeler, kardeşi, yiğeni, kızı
Sanki yaz geçmeyecek gibi bir önsezi
Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim

Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim
Artık O'ydu gelen onca yola rağmen
Adalar özellikle Heybeli Değirmen Burnu
En sevdiğim espri:
“Manyak adam beni nereye götürüyorsun?”
Kalamış koyuna karşı çay içmiştik
Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim

İki yıl geçti geçecek
Bir bardak su var ama içildi içilecek
Sunam, Sunacığım, her şeyim
Hayatta ben en çok Suna'yı sevdim

Salih MERCANOĞLU

PAZAR

ne çabuk geçti pazar
kalbimi henüz uzatmıştım balkona
çekmişim üstüme amansız sarmalı
bir kelime bile bulamamıştım güne ait
harfler eskimiş
yıpranmış işaretler avcumda

gönlümün köprüleri çökmüştü
tez unutmuştum kır sevincini
hatırlamaya vakit dar
vakit rüzgâr kirpiklerimin ucunda

günümün kapısı açık ya:
girsin içeri!
bir hayale müdahale

ne çabuk geçti pazar
daha nice döner bileğime bağlı çark
koca bir yalandan doğmuşum sanki
sırtımda burğu
hep çocuklar için yaşamak

değil! çok çabuk geçti pazar

İhsan TEVFİK

BİR DAĞIN ARDINDA

bir dağın ardında su
akar
uzak
gecelerce

bir dağın ardında gece
çağırır
ağır bir
uykuyu

bir dağın ardında uyku
siler
yabanıl bir
korkuyu

bir dağın ardında korku
dönüşür
ayın ondördü
bir sevgiye

bir dağın ardında sevgi
düşer
bazı
ölüme

bir dağın ardında ölüm
ki;
korkulu bir sudur
düşsüz gecelerde

ŞİİR SEDDİNDE KRONOS

Hilmi HAŞAL

Zaman, insanoğlunun tek düşmanı mı, yoksa gizli dostu mu? Doğumla ölüm arasındaki haz ve hüznün okyanusu mu yoksa? Çileyi de çareyi de sunan sonsuz yanılısına bahçesi. Ne?

Zamanı canlıyla buluşturan soyut kavşakta, yanıtlanması olanaksız sorudur bu. Ben yanıtlamadım, yanıtlayamayacağım. Yaşamı belli bir evre içinde tutsak ya da özgür kılan, oraya, o amansız parantezin içine kaydeden güç düşündürüyor bunları; belirsizlikler silsilesi... İnsanı ürperten şans ve/ya şanssızlık. Düşünmeden, sormadan edemiyor insan; “Adı, soyadı / Açılır parantez / Doğduğu yıl, çizgi, öldüğü yıl, bitti / Kapanır parantez”. diyen Behçet Necatigil, aslında, sayısı belirsiz mevsimler toplamı içindeki sihri, rastlantı tanrısını mı vurgulamak istemişti acaba, “Kitaplarda Ölmek” ile? Zaman denen zehir de panzehir de, zaman denen illet de otacı da aynı rastlantı tanrısının işi midir? Peki, rastlantının esin gücü, söz, ses perisi şiir mi? Peri tanımının yerine mistik öge taşımayan ad bulamadım, bulamıyorum. Şiir meleği, şiir cini, şiir şeytani, şiir nesni?..

Zamanı insanoğluna, doğaya armağan eden somut kavram, yapı, yapıt, sanat ürünü ille de şiiri içeriyor diye debeleniyorum “şimdi” çıkmazında. Üstelik, ‘tire’nin içindeki konumum, kapanış parantezine daha yakın olabilir. Bilemiyorum. Zamanı insanoğluna armağan eden şiir değilse, şiiri yaşama armağan eden zamandır demekten alıkoymuyorum kendimi. Öyleyse, insan beyninin ve elinin ürünü, öteki sanat harikası yapıtlardan önce şiir, zamanı ikiye ayıran bir set olamaz mı? Tarihin kulelerine, piramitlerine inat, “Çin Seddi”ne inat; Lir Seddi, İm Seddi, Şiir Seddi?.. İki yanı da sonsuzluğa ulanan çizgi; iki ucu belirsiz ufuk...

Öyle bir anlam-anlamsızlık çizgisidir ki içi yoktur, dışı yoktur. Kavramları, sözcükleri gökyüzüne değdirecek denli yüksek, yeraltının yedinci katına indirecek denli derindir temelleri. Somut olsa "Çin Seddi" ile mi karşılaştırılırdı? Sahi yerküre üzerindeki harikalardan kaçınıcı şiir, birincisi değilse? İnsan bilincinin şavkılması, şiirsel gücün ve de ölümsüzlük arayışının simgelerinden biridir kesinkes. Tektir. Eşi, benzeri yoktur. Üretme yetisi körelmemiş kişinin, dünyevi hevesinin, hırsının ve zekâsının dev göstergelerindedir. Başlangıcı da bitişi de, yani ucu-sonu bilinse bile coğrafi konumu, koordinatları, enlem-boylam değerleri zamana tanıklık etmenin ötesinde ne anlatır (?); elbette merak konusudur... İnsanlığa seslenir, tanrısal değil insansal yapı, kutsallığını suskunluğuyla perçinler sanki. Şiirle dile gelebilecek, ancak şiirde belirtisi görülen dirim işaretidir doğanın, akar gider sonsuzluğa. Akar gider, ille de bir şeyler bırakarak; tortu, iksir...

Peki, zamanda duran, zamana direnen, geçmiş’e kafa tutan, geleceğe mim koymaya teşne, şimdi gücü, Kronos’u bile çıldırtan şiir değil mi? Gizem değil mi? Ben ona, yaşamı imge giysilerine sokan, bezeyip biçimleyen ‘şiir seddi’ diyorum naçizane. “Şiir Seddinde Kronos” adı, söz konusu izin üzerinde duran ve yaşamı, insanı gören Kronos’un, göz süzgecinden geçenleri okumaya olanak sağlayan, umar hamlesidir. Yaşamın izini okumaktır esas olan. Soyut olanda da dirimin kök salabileceğine kanıt... Beyinlere direnç, yüreklere ateş akıtan iksir ırmağıdır zaman. Şiir oradan filiz sürer; bir an’ın bitip öteki an’ın başladığı an’da. Sordurur: Tanrının zamanı/zamanın tanrısı mı, ömrü belirleyen? Rastlantılara uzam sunan, şiire gerekçe damıtan? Ne?

Canlıların ödül-ceza süreleri, bir iç geçirme gerilimiyle, ah çekme sarsıntısıyla, bir öksürme nöbetinin ya da bir gülümseyiş enstantanesi içinde anlamlı görülür. Haliyle yaşam kriterlerine, aşka ve kine, barışa ve savaşa ilişkin vade, anlamın yüceliği oranında şiire sirayet eder. Şiir ki sonsuzluğa teşnedir, ölümsüzlüğe tapan insanoğlunun en masum en içten eylemidir... O uğurda zamana direndiği, zamanda kök saldığı iddia edilebilir. Şiir insanlık kadar eskidir çünkü bu gezegende. Şiir seddinden, zamanın iki sonsuz ucuna bakan Kronos, sözcüğün boşluktaki gücünü, imgeyi, sesi ve tınıyı onaylar. Şiir, zamanı yeryüzüyle

bağdaştıran, barıştıran insancıl güçtür. Sanat gücü... Şiirin göverdiği yerde saygıyla eğilmelidir Kronos’a... İyilik, güzellik kaynağıdır insanoğlunun. Yararı da zararı da tartışılmaz kılan özüdür: Büyü, yaşattığı duygu ve düşünce dalgalanmalarındadır.

Doğada iki şey vardır tutunulacak; aşk ve şiir. Her iki durumun ateşi, yani gücü şimdi’dedir. Öncesi ve sonrası bilinemez. Şimdi’nin öncesi ve sonrası gibi belirsizdir her iki durumun öncesi ve sonrası... O yüzden, doğayı ve yaşamı anlamla bezeyen insanoğlu için, vazgeçilmezdir her iki kavramın içerdiği gizemli güç. Öyle bir güç ki, ancak Kronos ile özdeş anılabilir. Mademki, “Kronos yeryüzünde iyiliği ve bereketi kuran ilk tanrıdır” (1) diyor, Azra Erhat, oraya dayanarak, şiirin zamana hükmetmesini abartı saymayabiliriz. Yaşamı an’da perçinleyen yaratım eylemi, somutlaşan söz, dilekle, metaforla ve lirik akışkanlıkla görülür kılınmakta. Öyle bir evre ki, adeta zaman üzerinde uçsuz bucaksız bir set kurar...Setin iki yanı, eksi sonsuzluk ile artı sonsuzluk evrenidir. *Şiir Seddinde Kronos*, aynı evrende, zamana değmiş sözcüklerin, dize dize yaşanmışlıkların gerçekliğine derkenardır... Şiir kitaplarına dayanarak üretilmiş deneme-inceleme metinlerinin bir potada toplanmış hali.

Değişik zaman dilimleri içerisinde şiir kitaplarıyla geçirilmiş yolculuklar, okuma serüvenleri ve bıraktığı izlenimlerin kâğıda dökülmüş izleridir toplam... Bir tür zamanla kişisel hesaplaşmada tutunulmuş en güvenilir nesne, kitaba, şiire karşı duyulan minnetin ifadesi... Şiiri sevmenin ve şiire adanmış yılların anlamsızlığına dair güncelliğin kaba gerçeğine ve o gerçekten doğan iddiaya karşı anlamlı bir savunmadır. Çünkü, şiiri sevmek, güncel kaos ortamında, insanca olanı, estetik olanı, poetik olanı yol kılavuzu bellemektir.

Şiire adanmışlık, doğayı, yaşam belirtisini önceden sevmektir. Kim ne derse desin. Boşluğa atılmış altın zaman meyvesidir, birilerinin bir yerde bulacağı, anlam yükleyeceği imge ürünü. Çünkü, Kronos’un duyu – akıl – söylem – eylem ağacından beslenen şiirin gücü, boşluktan, yani sonsuzluktan gelir. Zamanımızın pek çok bireyi görmese de, görüp yadsıya da, sözün en insanca hali, aşk kıvamı, şiirdir. Ne denli saçma uğraş sayılsa da kimilerince, kutsallığını kavrayamayacak denli ruh yoksulu kimilerince, ne denli hor görülse de, şiir zamanda sürmesini bilecektir: “Şiir Çünkü Şiir”... Kendinden başka hiçbir şeyi öncelemez. Yerdeki çakıl tanesi, havadaki billur damla, gökyüzündeki ışık şöleni, yıldız sağanağı veya gökkuşağı sadece, bazen görünür bazen görünmez gereç veya katkıdır. Şiir, okuyanın dilediğince algılayıp anlayabileceği, yorumlayıp işlev yükleyebileceği sözcük çiçeğidir. Yazanla okuyanın hikâyesini keşistiren dil nektarı...

Yazıya dökülmüş işaretler dizgesi, harf zerrelere, yaşamın taşıyabileceği anlamı üretmektedir. Şiirin işlevi zerrenin işlevinde gizli... Ötesi neyse, nereyse, Kronos’un işleyen çarkından yeni belirtiler üretiyor; bilinmezliklerden sızan dirim buğusunu, yaşamı. Ve söz, balını sözden damıtıyor. Serüven, yani şiir yaratma veya okuma eylemi, tek kişilik aşkla yaşanır. Şiir tek yanlı sevilir, beklentisiz, çıkarsız varolma biçimidir eylemin özü... Şairin yazıp boşluğa gönderdiği kâğıttan kuşu, okur denen bir başkası görür. Şiir, yere, güncel gerçekliğe düşen kâğıt kuşun gölgesidir belki de...

(1) Azra Erhat, *Mitoloji Sözlüğü*, s. 182, Remzi Kitabevi, İstanbul, Eylül 1993.

BAHARIN GÜLLERİ GELDİ

Ayşegül İZMİRLİ

Ocak ayında Veysel Çolak’ın Şiir Yıllığı, *E Edebiyat* dergisinin yıllığı, bir ad seçkisi biçiminde *Şiir Ülkesi*’nin seçtikleri; Şubat ayında Mehmet H. Doğan’ın Şiir Yıllığı’yla İhsan Üren’in Ufuk Turu ortalığı şenlendirdi, demek, diyebilmek isterdim. Hayır, o coşku

yok, nedense. Benzerliklerin bıktırıcılığı mı, bu tür seçkileri hazırlayanların bıkkınlığı mı, yoksa yalnızca okurların gözlük numarasının hep aynı kalmasının getirdiği bir 'tıpkı okuma' mı; hangisi bilmiyorum. Kişisel bir duygu olmasını dileyerek söylüyorum: Sanki kalbimize buz düşmüştü de, her dem sam yeli gibi yakıp geçen, kavuran seçki fırtınası, bu kez imbat etkisi göstermiş, tenimizi yalamış, okşamış ve geleceği bilinen, gelmesi, gelip geçmesi beklenen bir an gibi, gelip geçmişti. Yakması ya da okşamaması değildi önemli olan, gelmesiydi. Bir köşeye kıvrılıp, bir süre sonra dineceğini bildiğimiz bir ağrı gibi karşıladık onları.

"Bu da oldu işte, tanrım..."

Yıllıklar üzerine yazılmalıdır, yazılacaktır; edebiyat dünyasının bu değerlendirmelere ihtiyacı var. Ama ben, hiç değilseniz bu yazıda bu konuyu pas geçmek niyetindeyim. Kara kanatlarını ruhuma değdiren kuştan düşen teğeli bu hokkaya batırmak istemiyorum. Hoş, takıldığım ve yazmak istediğim konunun mürekkebi, belki de bu hokkanın mürekkebinden daha kara ama, olsun!

Bakın, duramıyorum, yazacağım konunun girişini bir alıntıyla, Mehmet H. Doğan'ın Şiir Yıllığı'nın '2003'te Şiir' başlıklı giriş bölümünden aldığım bir cümleyle yapacağım: "Sayıları her yıl biraz daha kabaran edebiyat ve şiir dergileri konusunda, bu sayıca artışın yanında söylenmesi gereken bir başka şey, özellikle taşrada çıkan bu dergilerin içeriklerinde ve baskı niteliklerinde görülen inanılmaz düzelme ve gelişmeydi."

Gerçekten de, özellikle baskı niteliklerine bakarak, şu son dönemde, Anadolu dergilerinin birkaç yıl öncesine kıyasla ciddi bir sıçrama kaydettiklerini söyleyebiliriz. Bu dergilerin bazıları İstanbul'u bir kenarda bırakarak, sanki benzerleriyle bir yarışa başladılar. Örneğin, Ankara'da yayımlanan *Kül* dergisi, İstanbullu *Adam Sanat*'ı rakip saymayacak düzeye ulaştı. *Kum* dergisinin, *Edebiyat ve Eleştiri* dergisinin yanındaysa farklılığını hemen belli ediyor; onlarla kıyaslanmak bile istemiyor gibi. *Kül Öykü* ise, bir zaman sonra *Adam Öykü*'yü sollayıp geçecek gibi görünüyor. *Yom Sanat*'ı Adana'nın tek ve en önemli dergisi olarak kabul edenlerin, ki yakın zamana kadar ben de bu 'tek'çilerdendim, hatta yazdım da bunu, bu derginin yanına bir süre sonra, biraz daha titiz davranan bir *Heves*'i, bir *İmgelem Çocukları*'nı eklemeleri şaşırtıcı olmayacaktır. Diyarbakır'ın *Yaratım*'ı, etnik kimlikli bir edebiyatı öne çıkaran hemşehri dergileri çöpe yollamakla kalmadı, bana göre, İstanbul çıkışlı birçok dergiyi de nitelik olarak aştı. Yılın sonlarına doğru bir küçük çatışmaya yol açan Erzincan doğumlu *Le poete travaille* dergisi, taşranın da taşrasında bu işin yapılabileceğini gösterdi ve umulmadık nitelikte bir çizgi tutturdu. Üzerinden yürütülen tartışmalarla daha da gelişti, edebiyatın önemli kalemlerini sayfalarına çekmeyi başardı.

Bu hal, var olma çabasının bir göstergesidir. Ardı sıra, bir kişiliğe sahip olmayı ve orada tutunmayı taşır. Bu bir yöntemdir. Kafalardaki taşranın taşradaki kafalarca yok edilebileceğinin kanıtlanmasına yönelik bir yöntemdir.

Bu bir var oluş yöntemidir, demişken, son zamanlarda örneklerine bolca rastladığımız bir başka var olma yönteminden daha bahsetmeliyiz: Vandalizm! Kafalardaki taşrayı silmek ne demek, tam tersi, taşrayı içselleştiren, taşra düşüncesini bütün dokularına egemen

kılan ve bu bakışla ortaya koydukları ürünlerle seslerini duyurmaya çalışanların, sanat adına gösterilen doğal tepkilerle ya da tepkisizliklerle karşılaştıklarında uyguladıkları bir yöntem bu. İş çığırından çıkartmadan basit sataşmalarla başlayan, zaman zaman farklı bağlamlarda örneklerine rastladığımız davranışlar bunlar. Hep vardılar, edebiyat dünyasında da, belki bütün dünya işlerinde ve ilişkilerinde de olmaları kabul edilebilir, hatta beklenilir tavırlardır. Örneğin, Turgay Fişekçi'nin *Şair Çalışıyor*'un adından başlayıp çıkış nedenine varan itirazları: "Şair çalışıyor demek, *Le poete travaille* demekten daha mı az şiir tadı taşıyor. Dahası, bu dergi Erzincan'da yayımlandığına göre, oradaki şairlerin ürünlerinin ağırlıkta olması gerekir, değil mi?" sözleri, bu karakterde ve bir bakıma, merkezdeki taşranın dışavurumuydu (*Cumhuriyet*, 10 Eylül). Tıpkı Tuğrul Tanyol'un "Böyle bir dergiyi aslında komik buluyorum" demesi gibi (*Akşam-lık*, 19 Eylül).

Ne ki, bu davranışlar buralarda kalmadı; anlam değiştirdi, hırçınlaştı, hakaret düzeyine ulaştı. "Milyonlarca insanın tertemiz hayallerinin üzerine basarak oturduğunuz ve yukardan yukardan konuştuğunuz o sırca köşkerinizde ikiyüzlü bir ahlakın temsilcileri olarak sizleri hafıza kazalarınızla baş başa bırakıyorum. vicdanları bok içinde yüzenler bize nasıl boktan ve kirden bahsedebilirler..." (İmlasız, sayı: 5)

Yetmedi, sözde edebiyat adına, ama besbelli ki aşağılık duygularının yarattığı çöküşün etkisiyle küfür seviyesinde seyrini sürdürdü. "Güzel bir atasözümüz var: Sahipsiz eve it buyruk. Kendisi de banka sermayesini "arka"sına alarak bu boşluktan yararlanıyor, yüklü maaşı cebine cukkaladıktan sonra, kafasına göre bir sağa bir sola laf atıyor ve istediğini yapıyor. Aslında Batur Bey'in yazdıkları da yaptıkları da "osuruktan nağmeler"den başka bir şey değil. Nasıl olsa, Türkiye'de "g... güvenen borozancı başı" düşüncesi hakim. Bu bağlamda Batur Bey'in "arka"sı trompet çalıyor." (*Karalama*, sayı: 6) (Son iki alıntının "karalayıcı"larının adını, reklamlarına bulaşmamak için yazmıyorum.)

Olay, meyve veren ağaçların taşlanması falan değil, düpedüz yıkmaya, dümdüz etmeye, biz yoksak başkaları da olmamalıdır mantığının çilgınlığına vardı ki, bu hal, bir şeyleri berhava etmeyi göze almış canlı bomba, uslanmaz sabotajcı halidir.

İşin dibini kurcalarsanız, piyangodan ikramiye kazanamadıklarından yakınan bu biletsiz muhteremlerin, arada bir, bir bilet alarak şanslarını denediklerini; çattıkları, varlıklarına tahammül edemedikleri ve erkin sembolü olarak gördükleri "makam"lara, birçok kez başvurduklarını, icazet katı olarak algıladıkları bu kişi ya da 'kurum'lardan karanlıklarına ışık dilendiklerini göreceğinizden eminim.

"Varolmanın dayanılmaz hafifliği"

Sevgili Akatalpacılar, 800 sözcüğü aştığının farkındayım. Ama, konularını erk'e çevirenlerin de var olduğunu, yukarıdaki karalamalara çanak tutanların da bunlar olduğunu son söz olarak söylemek zorundayım.

Görüreceğiz.

Yayın Yönetmeni	: Ramis DARA (0 535 4990030)	Yazışma Adresi	: Ramis DARA P.K. 68 16361 Ulucami - BURSA
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Melih ELAL	Katkı Payı	: 15.000.000,- TL
Yönetim Yeri	: Ataevler, Adalet Sok. Adaletkent Sitesi H Blok, D: 3 16140 Nilüfer - BURSA	Posta Çeki	: Hilmi HAŞAL adına 584893 numaralı hesap
Yayın Danışmanları	: İhsan ÜREN, Hilmi HAŞAL, Serdar ÜNVER, Nuri DEMİRCİ.	Dizgi	: Emel COŞKUN
Dağıtım	: Pentimento Art Shop (0212 2933959)	Baskı	: Özsan Matbaacılık, İzmir Cad., No: 221 BURSA
		Elektronik Posta	: akatalpa@hotmail.com
		Faks	: 0 224 2254052

ağırlıklı aylık edebiyat dergisi *Akatalpa* Ocak 2000'de Bursa'da kurulmuştur.

Şiir